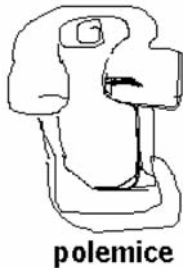

ION IANOȘI Marx, iarăși?!

polemice

La începutul anului 2008 au fost reluate vechile injurii la adresa lui Marx.

Schema îmi e cunoscută până la sașietate, de ani și ani.

Premisa întâi: nu îi plăcea să se spele (și despre Eminescu s-a spus, cu tănărită satisfacție, că era murdar), de aceea și avea furunculoză, îl chinuiau hemoroizii, s-a încurcat cu slujnica familiei, i-a trântit un copil, pe care nu l-a recunoscut și nici n-a vrut să-l vadă măcar, i-a transferat lui Engels îndatorirea adopțiunii, după cum tot de el s-a lăsat întreținut toată viața; îi convenea să toarne copiii legali, nu să le asigure și întreținerea, a fost permanent un trântor, întreținut de prieten, servit de biata lui soție, vai!, fiică de aristocrați; pe scurt, viața privată i-a caracterizat-o mizeria trupeză și morală.

Premisa a doua: scria, într-o proză indigestă, numai lucruri infame, pamflete violente, în care ataca pe oricine, inclusiv pe apropiații lui de ieri, în care mai cu seamă chema la violență, la răsturnarea ordinii de drept; batjocorea tot ce e sfânt – familie, proprietate, guvernare, stat; jinduia după dictatură, și nu numai a proletariatului – pe care nici nu-l cunoștea – ci și a sa proprie, voia ca el să dicteze în banda de nelegiuți pe care o crease; așa-zisa știință cu care umpluse atâtea volume o folosea pentru propria sa înălțare și înstăpânire; așadar, scrierile lui nu valorează nici cât o ceapă degerată.

Concluzia: a fost o nulitate haină, nu și-a legat numele decât de șirul totalitarismelor care i-au urmat întocmai aberațiile, a fost cel mai diabolic rău întru chip al istoriei, pe care, din fericire, lumea a ajuns să-l ignore, căci, în cel mai bun caz, tot ceea ce merită e să fi fost dat uitării.

De neînțeles rămâne ignorarea în Occident a acestor filipici autohtone nesățioase. Cum de nu pricep caracterul lor irefutabil atâția germani, francezi, italieni, spanioli, portughezi, englezi, americani? De ce se încăpățânează o sumedenie de universități vest-europene și nord-americane să asigure permanente cursuri ori ilustre cicluri de prelegeri despre concepția sa? Pentru ce îi publică „Opere”, „Opere alese”, „Opere complete” atâtea edituri și institute prestigioase: Gallimard (și încă în seria „Pléiade”), PUF sau Fayard, Penguin Books, Macmillan, Oxford University Press și Cambridge University Press? Ce rost a avut să preia seria MEGA („Marx Engels Gesamtausgabe”, „Ediția completă Marx-Engels”) „Institutul internațional de istorie socială” din Amsterdam, locul unde sunt păstrate manuscrisele originale ale celor doi, proiectate să completeze inițialele 45 de volume berlineze până la totalul de 133? Cum putea Terrell Carver să editeze în 1991, și tocmai în seria „The Cambridge Companion”, consacrată marilor gânditori ai lumii, studiile Marx, cu reeditări în SUA în 1992, 1994, 1995, 1996, 1997, 1999, apoi în deceniul următor, în timp ce elitele noastre intelectuale au dezavuat mereu orice tentativă de a-i consacra vreun studiu? Și cum de a publicat Jacques Attali biografia *Karl Marx ou l'esprit du monde*, în anul de grație 2005, când publiciștii noștri erau de-acum edificați pe deplin asupra inexistenței și găunoșeniei acestui „spirit”? Attali însă, deși precizează, de la început, că nici n-a fost vreodată „marxist”, nici n-a cunoscut, până târziu, opera lui Marx, totuși, după ce l-a înțeles, acesta nu „m-a părșit vreodată”, „m-a fascinat prin precizia gândirii sale, forța dialecticii lui, puterea raționamentului său, limpezimea analizelor lui, ferocitatea criticilor sale, umorul trăsăturilor lui, claritatea conceptelor sale”, iar acum caută să „conștientizeze extrema actualitate a acestui destin extraordinar, privit în toate contradicțiile lui” și să pătrundă felul cum, „caricaturizând idealul său, au fost edificate unele dintre cele mai rele dictaturi din secolul trecut”. Iar toate astea într-un tom de peste 500 de pagini, cu o imensă bibliografie finală (ca și studiile din volumul lui Carver), așezat după apariție la loc de frunte pe rafturile și în vitrinele librăriilor pariziene, cu o publicitate pe măsură, în presa franceză. Oare occidentalii aștia chiar nu pricep că a fost un criminal?!

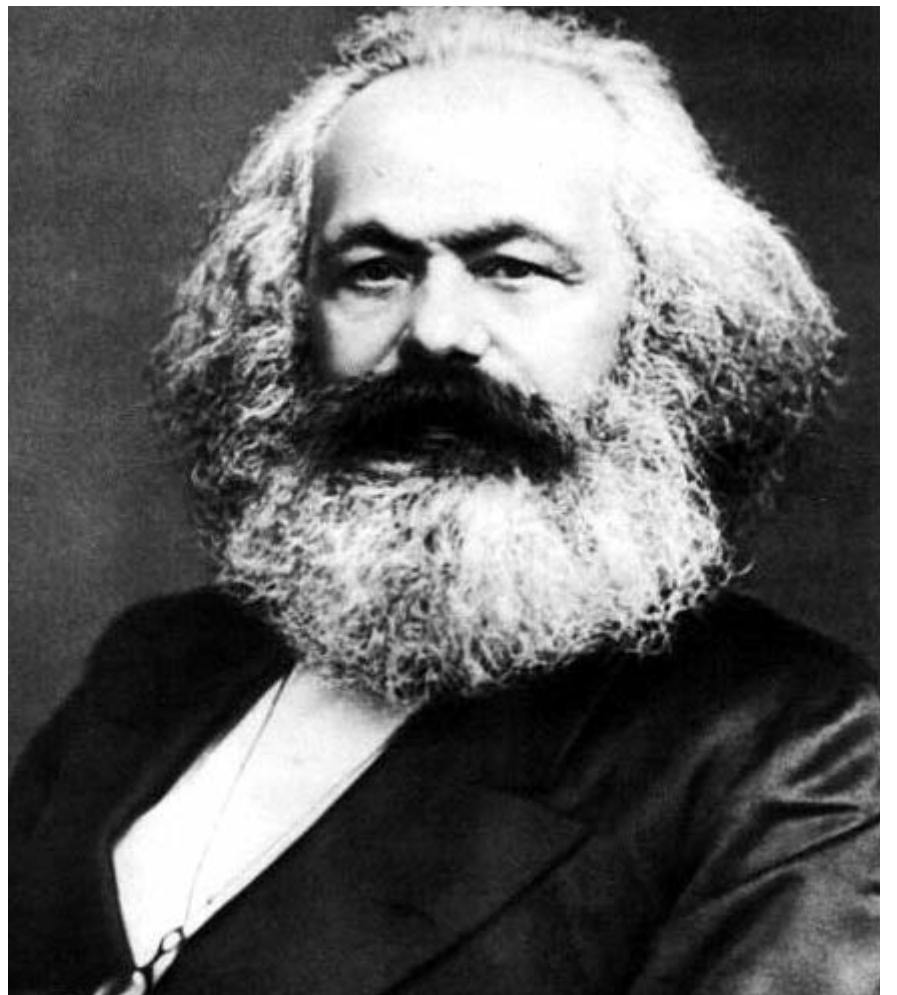
Întorcându-mă la oile noastre, amintesc două articole tipărite la o săptămână distanță la începutul anului.

Unul, cum se zice, mă și acroșa *en passant*, pasămite ca făcând parte din acel „gen” dornic „să exonereze doctrina originară”, considerându-l pe Marx un „vinovat fără vină”, asociindu-l fără îndreptățire destinului lui Nietzsche, când, în realitate, Marx anume (ajutat de Engels) „a scris pamfletul incendiar numit «Manifestul Partidului Comunist», document clasic al gândirii revoluționar-apocaliptice”, și a urmărit „distrugea ordinii sociale și economice burgheze” ș.a.m.d. Autorul (vechi cunoscut și mai recent critic de-al meu), deși îmi acceptă presupunerea că Ceaușescu a fost „un ignorant în privința tradiției filosofice marxiste” și „un exponent al bastardizării celei mai penibile a acestei doctrine”, în ochii lui toate acestea nu anulează „marxismul lui Ceaușescu”, proveniența lui, ca stalinist înfocat, tocmai din Marx.

Ce aș putea să spun, de vreme ce nu obișnuiesc să-mi contrez criticii, nici pe recidiviști? Că titlul citat a fost modificat, încă antum, în *Manifestul Comunist*, cu suprimarea cuvântului „partid”, iar eseul mi-a prilejuit o analiză detaliată, corectă ori ba, oricum de nimeni luată la cunoștință? Că la fel am pățit cu studiul despre cei doi „vinovați fără vină” ai istoriei, asociați, pe nedrept, cred eu, cu nazismul și stalinismul? Că în cele „1234 fragmente” din Marx am reținut și niscaiva alte scrieri, nu numai „pamfletul incendiar”? Că în măsura în care Ceaușescu a fost „marxist”, putea fi și *madame* Ceaușescu „chimistă”, iar vinovăția lui Marx pentru întârziatul său „urmaș” i-am putea adăuga, la „renumele mondial” al descendenței, vinovăția lui Mendeleiev de a fi fost chimist (oare întrucâtva, totuși, fără vină)?!

Prefer modul de a polemiza rezumat de celălalt text, din enciclica papală *Spe Salvi* („Mântuiți întru nădejde”). Benedict al XVI-lea nu e mai puțin antimarxist decât a fost Ioan Paul II. Dar iată, aflu că, a doua sa enciclică, recentă, pe lângă faptul că abundă în trimiteri erudite, alături de Părinții Bisericii și de Școala de la Frankfurt (Max Horkheimer și Theodor Adorno) – și de aici citez articolul în cauză: „pare să-i facă lui Karl Marx – așa cum observa surprins cardinalul Albert Vanhoye – „o «adevărată apologie», evidențiind «forța limbajului și a gândirii», «vasta capacitate analitică», «acuratețea analizei și clara indicare a instrumentelor necesare schimbării radicale»; abia după care îi reproșează lui Marx eroarea „de a fi pierdut din vedere omul și libertatea sa”, îi reproșează „materialismul” și dorința de a edifica „noua cetate a Ierusalimului” „prin exproprierea abuzivă” și „socializarea mijloacelor de producție”.

Obiecțiile fundamentale sunt ușor de înțeles din partea unui papă catolic, și încă unul dintre cei mai conservatori. Dar încă de pe când era cardinalul Joseph Ratzinger, erudit în atâtea domenii, i-a aprofundat, în limba lui și a lor, atât pe „marxizanții” germani cât mai ales pe Marx, a pătruns calitățile de gândire și de expresie

și ale acestuia, a fost dispus chiar să le accentueze – desigur, ca pe o condiție prealabilă de onestitate științifică, pentru a nu-l accepta, pentru a se delimita apoi hotărât de el, în propria sa calitate de înalt prelat creștin. Ce n-aș da ca această manieră a refuzului, oricât de categorică, să se încetățenească printre „maestrii culturii” noastre, dornici să nu-l accepte pe Marx, după ce îi vor fi parcurs textele, cu scrupulul datorat oricărei autentice înfruntări de idei! Și ce n-aș da ca intelectuali noștri de vârf să caute să-i *disocieze* pe cei detestați, pe Stalin de Lenin, pe Lenin de Marx, pe Marx de filosofii Luminilor; să încerce să nu-l înghesuie în aceeași oală de Marx cu Ceaușescu și Kim Ir Sen, cu Enver Hodja și Pol Pot! E o chemare a mea permanentă și iluzorie, fără vreun ecou, fără șansa de a fi măcar auzit.

M-am jucat la un moment dat cu gândul să mimez „descoperirea” unui autor anonim și să prezint, fără nume, grupaje surprinzătoare din manuscrisele lui acoperite de praful uitării. În condițiile în care textele lui Marx rămân efectiv necunoscute la noi, tertipul ar fi putut păcăli destulă lume, înainte ca să dea în vileag cineva sursa reală.

Iată posibile mostre din substituirea imaginată.

Acest autor straniu consideră propria sa reclamă, publicitate nu doar ca dăunătoare și „sub demnitatea unui om de știință”, dar notează că a lăsat fără răspuns solicitarea unui prestigios dicționar enciclopedic de a-i trimite „o biografie”; și a manifestat, zice, o atât de mare „repulsie față de orice formă de manifestare a cultului personalității”, încât nu a îngăduit „niciodată ca numeroasele manifestări în care mi se recunoșteau meritele și cu care eram asaltat din diferite țări, să devină publice; nici măcar nu am răspuns vreodată la ele, decât foarte rar, printr-o mustrare”. Ce om carismatic, eventual conducător (oare de stat? de partid?) să fi fost într-atât de ostil „cultului personalității” sale? Și să se lepede de presupunerea oponenților cum că „năzuiesc spre dictatură!”, exclamând indignat: „*Quelle horreur!*”; deși, cu referire la Napoleon, concede „că despotismul unui geniu este mai ușor de suportat decât acela al unui idiot”. Să fi fost și el francez?

În orice caz, lauda „drepturile omului în forma lor autentică, în forma pe care o au la descoperitorii lor, nord-americani și francezii”. Poate era american, întrucât elogia modernitatea instituită peste ocean. „În America de Nord – scria – găsiți fenomenul natural al libertății presei în forma sa cea mai pură.”

Susținea oare libertatea presei? Asta par să-i sugereze manuscrisele: „libertatea este esența generică a întregii existențe spirituale, prin urmare și a presei”; „pentru a combate libertatea presei trebuie să aperi teza *eternei lipse de maturitate* a speciei umane”; „libertatea presei este spovedania deschisă a unui popor față de sine însuși”. Libertatea însăși îi era vădit pe plac: „libertatea rămâne libertate, indiferent dacă se exprimă în cerneală de tipar, în proprietatea asupra pământului, în conștiință sau într-o adunare politică”; libertatea înseamnă „sentimentul demnității umane”; în consecință „nici un om nu combate libertatea; el combate, cel mult, libertatea celorlalți”.

De aici derivă și oripilarea resimțită de el față de cenzură: „cenzura pornește de la punctul de vedere că boala este o stare normală sau că starea normală – libertatea – este o boală”; „legile împotriva convingerilor au la bază lipsa de convingeri”; „ceea ce *ar lecui în mod radical cenzura* ar fi *desființarea ei*”.

Să fie acestea doar însemnări din tinerețe, ca și speranța că filosofii, „armata celor diferiți”, va surclasa guvernele, armata „celor uniformi”? Descopăr însă și în textele lui de maturitate idei similare. Fragmentul târziu: „imperiu libertății începe de fapt abia acolo unde încetează munca impusă de nevoie și de oportunitatea exterioară”. Constatarea de mai demult: „când robul devine stăpân pentru o zi, în aceea zi stăpânesc instinctele brutale”.

Această „zi”, a împilării altora, poate dura veacuri. Publicistul susținea deci, prin toate mijloacele ce-i stăteau la dispoziție, libertatea unor țări subjugate: a Poloniei – de către Rusia, a Italiei – de către Austria, a Irlandei – de către Marea Britanie.

Găsesc variate notații despre India, China, Japonia, un interes deosebit pentru specificul țărilor și rânduieilor asiatice; dar această preocupare insistentă nu-i slăbește atenția amintită față de Statele Unite ale Americii, în care straniu european continua să vadă modelul principal demn de a fi urmat.

În plus, acest autor desfidea „ideologia” și pe „ideologi”, prima echivalată cu „falsa conștiință”, ultimii dispuși să acopere totul cu „abstracțiile teoretice ale dezvoltării istorice”. Și asta, deși dezvoltarea reală atesta rolul „cât se poate de revoluționar” jucat tocmai de „burghezie”, care, ea anume, „a demonstrat ce este în stare să realizeze activitatea omenească”. Dar în viitor? În cel preconizat nu se mai recunosc „antagonisme”, întrucât „*evoluțiile sociale*” vor înceta „să mai fie *revoluții politice*”. Oare când?

Hotărât lucru, pe autorul nostru îl preocupa domeniul public. El nu disprețuia însă familia, de vreme ce „familia și societatea civilă constituie premisele statu-

lui". Era foarte legat de familia sa, până a compune un soi de imn de slavă soției plecată temporar la mama bolnavă. Îi trimite o scrisoare lungă și înflăcărată: din depărtare ar putea transpune versurile lui Ovidiu din *Libri Tristium*, poetul „îndepărtat doar de împăratul Augustus”, „eu însă sunt îndepărtat de tine”, dar „te iubesc mai mult decât a iubit cândva maurul din Venetia”, încredințat că nu iubirea „pentru proletariet, ci iubirea pentru o iubită, și anume pentru tine, face pe om un om adevărat”.

Oricum, nici pomeneală de vreun om scorțos; dimpotrivă, avem în față pe unul plin de haz, plasând câte o remarcă ironică în mijlocul analizelor savante. Pentru el, „valoarea mărfurilor se deosebește de văduva Quickly prin aceea că nu știi cum să o iei”, în opoziție cu Falstaff, care știa, în *Henrik al IV-lea*, de unde s-o ia pe văduva respectivă. Nu se dădea în lături să lanseze ironii la adresa propriei sale persoane, ultima dată cu trei luni înainte de a muri, într-o scrisoare trimisă fii-șii sale: „sunt pe lume destui măgari tineri, la ce bun să-i mai ții în viață și pe cei bătrâni?”.

Un om greu lovit de soartă, căruia pe rând i-au murit trei băieți, apoi și nepotul iubit, el însuși măcinat de boli, căutându-și în zadar remediul, trăind într-o sărăcie permanentă, marginalizat, calomniat, hăituit, în timp ce studia neîncetat, făcea notițe, expedia scrisori, își elabora cărțile, multe dintre care fie n-a vrut, fie n-a mai ajuns să le și publice.

Toate citatele de mai sus le-am extras, relativ la întâmplare și amestecându-le dezinvolt, din antologia pe care am alcătuit-o și pe care a publicat-o, înotând de asemenea contra curentului, Editura Fundației Culturale Ideea Europeană, în 2004, *Karl Marx în 1234 fragmente*. Pot să-l las la o parte, așadar, pe „autorul” necunoscut și să revin la identitatea sa știută.

A-l reduce pe Marx, într-adevăr puțin cunoscut ori recunoscut în timpul vieții sale, la aceleași obsesii, cu privire la „proletariat”, „lupta de clasă”, „revoluție”, „dictatura proletariatului”, nu este decât un reduționism simplificator, pe care, personal, nu-l agreez. Proletariatul și lupta de clasă au fost pe atunci evidente, comentate în mod curent, revoltele și revoluțiile s-au succedat în multe țări, dictatura avută în vedere preluase accepțiunea romană a termenului, nicidecum teroarea, preconiza, adică, o putere exercitată temporar, de dragul depășirii ei.

Cine crede că diagnosticele lui Marx exprimă numai „resentimentele învinșilor” față de „învingătorii” competiției capitaliste – perpetuată, pasămite, și ulterior, în ura ratașilor față de elite – transpune într-o psihologie primitivă raporturi sociale complexe din ultimele secole. Un astfel de „critic” elimină, dintr-un condei, realități definitorii ale modernității, polarizări, marginalizări și excluțiuni, pe care le-au detectat și caracterizat numeroși istorici, economiști, sociologi, atât contemporani cu Marx, cât și ulteriori acestuia, autori majoritar de cu totul alte orientări. Confruntarea și înfruntarea grupurilor sociale, aflate în situații și cu interese adverse, nu este invenția cuiva; iar a le cantona în mecanisme resentimentare este simplist și iluzoriu – hrănit, într-adevăr, de resentimente, doar că de sens opus.

Nu înseamnă că nu pot fi aduse obiecții dure presupunerilor lui Marx. Ele ar fi îndreptățite și în raport cu alți exegeți și publiciști din epocă, astăzi ca și uitați, printre ei și promotorii anarhismului, pe atunci faimoși, în Franța, Elveția, Italia, Spania, Rusia ori SUA, ale căror scrieri au ajuns să fie ignorate aproape de desăvârșire. Cine își mai bate capul cu textele lui Stirner, Bakunin sau Kropotkin? Ei nu contează, fiindcă cei care li se pretindeau urmași n-au reușit să le transpună ideile în practică.

Totuși, neșansa lui Marx a derivat din chiar norocul lui: transpunerea repre-

zentărilor sale, deși nu în Germania și alte țări vest-europene, cum nădăduise, ci exact acolo unde nici prin gând nu-i trecuse că ar putea ele să prindă cheag, tocmai în Rusia, țara pe care o denunța pentru înapoiere, despotism, privarea de drepturi atât a propriilor cetățeni, cât și a țărilor călcate în picioare de ea. Acest pseudo-noroc s-a abătut asupra lui ca un blestem, de care nu vor să-l elibereze, o dată și o dată, cei care îi cunosc, eventual din auzite, doar un singur text de tinerețe, mereu incriminat, *Manifestul Comunist*, pe care îl suprapun, pe rând, inclusiv teroriștilor care s-au autointitulat „comuniști”. Și nu interesează care din aceste revendicări „comuniste” sunt îndreptățite și câte – total gratuite.

Țin să fiu precis în diagnostic, recunoscând ceea ce este de recunoscut. Da, Marx a avut o fire impulsivă, a fost un polemist agresiv, un radical, un maximalist, un iacobin, un adversar al capitalismului (lăudat constant pentru înfăptuirile sale, considerate însă temporare), un promotor al socialismului – în viziunea lui, treaptă doar incipientă a comunismului, pe acel râvnit comunism îmbelșugat el opunându-l mereu „comunismului rudimentar”.

Acestor precizări consider necesar să le adaug nuanțări suplimentare: în vremea aceea, au existat numeroși revoluționari nu neapărat mai concesivi în dorința de a schimba în mod violent ordinea instituită; textele lui Marx au acoperit o gamă mult mai largă de preocupări decât cele asupra cărora își focalizează atenția criticii săi; posteritatea ideilor și scrierilor sale e, la rândul ei, de o bogăție mult mai mare, cu adevărat deconcertantă pentru oricine preconizează ceea ce, la un moment dat, s-a numit „economia gândirii”.

Vorba trivializată: cei de făcut? Nimic altceva decât să ne exersăm în delimitări între „marxiști”, între fiecare dintre ei și Marx, între enunțurile sale proprii de un fel ori altul. El nu are pentru ce fi ridicat la „înălțimi ametoitoare”, ci doar la un nivel de la care să poată fi integrat organic în secolul al XIX-lea și în modalitățile în care a fost invocat, folosit, maltratat de cel următor.

În familie și de către prieteni Marx a fost numit „Maurul”. În Europa de Est el a devenit un *nigger*, în accepția americană depreciativă de pe vremuri.

Aștept un viitor, fără îndoială îndepărtat, când diverși autori „de stânga”, ignorați sau falsificați în această parte a lumii, vor reintra în făgașul moștenirilor normale și al dezbatărilor firești.

Printre ei se numără atât Bakunin, cât și Marx. Ține de „poveste” și felul în care, în timpul vieții, s-au tot bătut acești doi cosmopoliți, probabil mai agresiv neamțul din Anglia decât rusul din Elveția, chestiune și de temperament; apoi, după ce au dispărut amândoi, încă vreun secol, adepții lor presupuși, de la războiul civil spaniol până pe meterezele, uneori chiar baricadele, tinerilor francezi, germani, americani.

Sunt multe „povești” de acest fel. Asupra tuturor grevează partizane diverse sau inverse.

Încăpățânarea mea în a descălci unul dintre ele se datorează mai ales împrejurărilor: mă aflu într-un loc și timp, o jumătate de veac, cu mult dinainte decât presupun necunoscătorii istoriei, din vremuri când stima afixată față de Marx acoperea ignorarea lui și antipatia față de el. La noi, în orice caz, n-a prea fost norocos acel „noroc”!

Încerc să-l reaşez în contextul original, printre textele originale. Aș vrea să începem a ne raporta la el ca la orice alt autor controversat, cu toate argumentele posibile *contra* și *pro*.

Un gânditor important merită mai mult decât să fi fost greu încercat – și când a fost în viață, și de când este mort.

Poate că secolul XXI îi va face, și în România, mai multă dreptate.

BORIS MARIAN

Legionarismul ca metodă terapeutică?

Istoria nu poate fi privită obiectiv, deoarece fiecare dintre noi participăm, vrem sau nu vrem, într-un fel la ea. De aceea dialogul, inclusiv polemica sunt căi de clarificare, cel puțin pentru unii. După căderea Zidului Berlinului a început o altă eră în Europa. În România acest zid a căzut în decembrie 1989, de Crăciun, zi neguroasă pentru mult timp de acum înainte, pentru că s-au descărcat energii în două sensuri, adică spre plus și spre minus infinit. Nu sunt, precis nu sunt, un nostalgic al dictaturii de nici un fel, iar ca evreu nu pot iubi nici dictatura roșie și nici pe cea brună-neagră – verde (cea neecologică), de nici un fel. Au căzut mituri și se înalță altele. Oare nu putem privi cu mai multă obiectivitate în urmă? Dacă aveam înainte pe clasicii marxiști, apoi pe Ceaușcă, pe unii scriitori îi urca propaganda „pe culmi nebănuite”, acum se înalță, fără nici un ochi critic alți idoli. Cartea lui Sorin Lavric, un autor, se spune, foarte bun, dar cine nu e bun când atinge o temă inflamantă (infamantă)?

Cartea a fost elogiată de unii, ca V. Tismăneanu, de mirare, din multe motive, de Ștefan Borbély (recent în „Contemporanul”), dar și aspru criticată de Laszlo Alexandru ș.a. Se numește cartea „Noica și mișcarea legionară” (corect ar fi numele mișcării de tristă amintire să le scriu cu litere mari, dar nu pot). Cineva se lăuda că l-a cunoscut pe Noica, un om deosebit de inteligent, poate cel mai important logician din România, foarte posibil, iar altcineva a întrebat, dar nu era și un bun înotător, deoarece amintirea cu Noica era legată de o întâmplare la un ștrand. Lăsând gluma deoparte, vom cita din Noica

cel tânăr, fără a atinge cumva memoria acestui valoros logician, filosof, etc. „Prezența Căpitanului nu putea să ne lase nepăsători... Totul era mistuire și totul era lumină... Trebuia pentru fiecare din noi să vină cineva și să ne ridice... Miracolul ei (n.b. al Legiunii) este de a fi singurul organism înăuntrul căruia progresul să fi fost cu puțință”. Am citat din „Buna Vestire” anul IV nr. 19 din 29 sept. 1940, ca și din conferința ținută la Radio în seara zilei de 5 oct. 1940. Ce a urmat? Masacrul de la Jilava, uciderea lui Iorga, Madgearu și, ca „apogeu” Pogromul antievreiesc din Calea Văcărești și Dudești, în 21-22 ianuarie 1941. Cine va dovedi că alții au făptuit aceste crime poate să vină oricând și oriunde să dovedească. Dacă Nichifor Crainic, un iubitor al lui Hitler, cândva, a recunoscut că Legiunea s-a înecat în propriul sânge, dacă însuși ideologul „magistrul” Legiunii, filosoful Nae Ionescu căuta scuze pentru excesele pe care tot discursurile sale le provoca, dacă însuși acel „înger”, numit Codreanu și-a început cariera politică impuscând în plină stradă, la lumina zilei un prefect, pe Manciu din Iași, în numele tinerimii revoltate de persecuțiile antilegionare, atunci despre care idealuri vorbim? Am citit din pură curiozitate „Cărticica șefului de cuib”, publicată chiar de, neolegionari, care există bine mersi, să fie cât mai puțini, sperăm. Între o sumedenie de sfaturi pentru disciplinarea, păstrarea sănătății fizice și morale a tinerilor legionari, găsim un articol scurt, scurtisim – Există o problemă „jidovească” în România, Legiunea o va rezolva. Codreanu n-a spus cum, nu a apucat, ceva a știut el după cum decurgeau lucrurile în Germania, vezi legile rasiste de la Nürnberg. Carol II, un rege aventurier și corupt, evident, a pus capăt vieții lui Codreanu. Dar, înseamnă că Moța, Marin, Codreanu, alții au fost automat eroi legendari, sfinți, etc.? Te poate absolvi moartea de grave incitări, acte de natură să distrugă viețile altora?

Ștefan Borbély, pentru că datorită lui, care este un publicist cunoscut și apreciat, am intervenit într-o polemică dusă de câteva luni bune, afirmă, corect, că situația actuală, la noi, este exasperantă, din cauza corupției, a unei false democrații. Trei obiecții aș avea la articolul hiperelogios al lui Ștefan Borbély, din *Contemporanul* (oct. 2008). Primo – Moța și Marin

au murit pe frontul din Spania. Care era idealul național – creștin – ortodox ce i-a mânat să lupte pentru Franco? Probabil, prezența comuniștilor din Europa. Deci, legionarismul nu era o mișcare pur spirituală, ci avea, evident, fapt cunoscut, un caracter anticomunist, la fel de pronunțat ca și cel antidemocratic, antioccidental, antievreiesc, prea mulți anti pentru ceva pur spiritual. Mai aproape s-ar regăsi Legiunea de fascismul italian și mai aproape de nazismul german. Acest aspect este permanent ocultat de unii comentatori gen Lavric, Borbély ș.a. Citind articolele din „Buna Vestire” – anul 1940, anul cotropirii a peste jumătate de Europă, oricine poate înțelege ce mult iubea conducerea Legiunii pe Hitler. Aceasta era idolul adevărat? Unde era acel pur naționalism, după ce Germania urma să dea nordul Ardealului Ungariei, așa cum URSS lua, cu acordul lui Hitler, Basarabia și Bucovina? Secundo – Borbély citează direct din Lavric și anume teza cu privire la concurența evreiască, în secolul al XIX-lea, care atinge interesele, orgoliile naționale ale majorității populației. În România, azi mai sunt câteva mii de evrei. În secolul al XIX-lea erau circa 200.000, e adevărat, unii arendași, unii cârciumari, unii bancheri, unii industriași, unii filologi, unii eroi în războiul de Independență, unii meseriași, unii chiar agricoli. Când iei un arendaș și faci din el un prototip, un popor, este la fel cum a făcut Nae Ionescu și i-a spus lui Sebastian – „Juda trebuie să sufere”. Cum numim acest mod de a gândi? Nu este nevoie să-l numim. Astăzi lucrurile merg rău la noi, zic la noi, pentru că și eu sunt cetățean al acestei țări. De ce merg rău? Există explicații – „Protocoloalele Înțelepților Sionului”, nu? Nu este așa că evreei domină lumea? Invit pe cei de bună credință să citească o carte puțin comentată – „Zei cei răi” a lui George Voicu, profesor universitar (Ed. Polirom, 2000), ca și „Problema evreiască” publicată de Editura Ideea Europeană (2006), ediție alcătuită de Aura Christî, redactor-șef al publicației *Contemporanul*. Ideea europeană (director Nicolae Breban). Le mulțumim! Ce terapie ne propune Borbély? Parcă ar spune, parcă n-ar spune. Dar generalul Stănculescu, dar Chelariu, dar nostalgicii lui Antonescu? Ehei, unde o fi și Tepeș, Doamne? Aceasta ar fi a treia obiecție. În rest, articolul este de necitit.